

Úvodem 5

1 Dva mladíci z Porýní

Maturitní práce 7
Římské město na Mosel 8
Mezi francouzskou revolucí a pruskou reakcí 9
Otcové, učitelé, přátelé 11
Studentem v Bonnu 12
Dopis od rodiny 12
»Německý Manchester« 13
Dětská práce kontra humanistické ideály 15
Ze školní lavice ke kancelářskému pultu 17

2 Zápas se »soudobou světovou filozofií«

Získání srdce neobyčejné dívky 18
Berlín, sídlo krále a univerzity 19
»Klídu neznej, zas a znova« 20
Objevení Hegelovy filozofie 21
Nejmladší člen doktorského klubu 22
Myslí a srdcem buržoazní demokrat 23
Obchodní praktikant u firmy Leupold 24
Ve svobodném městě Brémách 24
Vnitřní boj mezi náboženstvím a vědou 25
Perem proti tyranii 26
»Činnost, život, mladická odvaha!« 26

3 Redaktor a spolupracovník Rheinische Zeitung

Dalekosáhlé plány a trpká zklamání 29
Nadšení pro Feuerbacha 29
Ve čtyřiašedesáti letech šéfredaktorem 31
V boji s cenzurou 32
Svatba v lázeňském městečku Kreuznachu 34
Gardový dělostřelec Pruského království 35
Mimořádný posluchač univerzity 36
»Osvojoval si to, co není člověku vrozeno« 37

4 Dva muži předvídají budoucnost

V Paříži — srdci revoluce 38
»Válku německým poměrům!« 40
»Objevení« dělnické třídy 40
Zlá překvapení a radostné události 42
Heine jako host a přítel 42
V pařížských dělnických hospůdkách 43
Hlavním příručím v Manchesteru 44
V rodné zemi kapitalismu 44
Mary, irská proletářka 46
Mézník 47
Spojení s revolučními dělníky 48

5 Začátek dlouholetého přátelství

Historické setkání 50
První společné dílo 51

6 Zrod nového světového názoru

»První anglická věc« 53
Komunistická propaganda a policejní šikany 54
První vyhoštění 56
Lenka Demuthová 57
Rukopis, který ohlodaly myši 58
Nový světový názor 58

7 Zakládání strany

Hledání vhodné cesty 62
Vznik komunistických korespondenčních výborů 62
»Nevědomec ještě nikomu neprosplá!« 64
Vstup do Svazu spravedlivých 66
Blíží se revoluce 66
První sjezd Svazu komunistů 67
Založení Německého dělnického spolku v Bruselu 69
Strategické úvahy 70
Druhý sjezd Svazu komunistů 71
Proletariát má svou stranu 73

8 Knížekčka, která psala světové dějiny

Dělnická třída dostává svůj program 74
Buržoazie a proletáři 76
Proletáři a komunisté 78
Politika a taktika komunistů 78
»Tato nevelká knížekčka vydá za celé svazky« 79
Potvrzená předpověď 80

9 V ohni evropské revoluce

Týdny plné napětí 82
Sedmnáct požadavků komunistů 84
V čele Neue Rheinische Zeitung 86
Červnová bitva v Paříži 89
Proti postupující reakci 90
Za národní dělnickou stranu 91
Rudé číslo na rozloučenou 92
»Nejrozhodnější komunisté byli i nejdůležitějšími
vojáky« 94

10 Bilancování revoluce

Do exilu v Anglii 96
Pomoc uprchlíkům 97
Strana se buduje znovu 97
Zrodil se pojem diktatura proletariátu 99
Proti pučismu a sektářství 100
Proces proti kolínským komunistům 101
Konec Svazu 103

11 Tvrdý chléb exilu

Život emigrantů 104
Znovu u firmy Ermen & Engels 105
Tři děti musely být pohřbeny 106
Přes všechno utrpení šťastný otec rodiny 108
»Moje láska k tobě nezná hranic« 110

12 Vzácné přátelství a spolupráce

1300 dopisů překlenulo 300 kilometrů 112
Společná práce socialistů 114
Návštěvy a přátelé v Manchesteru 115
Milovaná Mary, spolubojovnice a družka 116
Jedinečné a společné 118

13 Kniha objevů

»Doufám, že naši straně vydobudu
vítězství« 119
Ve vědě je revoluční síla 120
Stálým hostem Britského muzea 120
Informační kancelář v Manchesteru 122
»Tento díl je tedy hotov« 122
Kniha vydaná v Hamburku a vytištěná
v Lipsku 122
Jedno tajemství je objasněno 125
Nadhodnota zůstane nadhodnotou,
vykořisťování zůstane vykořisťováním 127
»Odbíjí poslední hodina kapitalistického soukromého
vlastnictví« 128
Marxův Kapitál byl a bude stále živý 129

14 »Internacionála vybojuje lidská práva«

Dělnické hnutí se znovu probouzí 130
Historický okamžik v Marxově a Engelsově životě 131
Nový základní kámen je položen 132
Stanovy 133
... a Inaugurální adresa 133
Základní zásadou Internacionály je solidarita 134
»Byl duší tohoto sdružení« 136
Odbory — školy socialismu 138
Internacionála si získává masy 138
Za socialistický program 139

15 Průkopníci eisenaušské strany

Tajemník pro Německo 141
Dopis z Berlína 143
Všední dny v Manchesteru 145
»Naše strana« 146
Revolucionář musí bojovat i v parlamentu 148
Válka prověřuje síly strany 148

16 Na straně komunardů

Znovu společně v Londýně 152
Pád francouzského císaře a založení Německého
císařství 153
Rudá vlajka na radnici 153
Vzrušující zprávy z Paříže 154
»Východisko světodějné důležitosti« 155
Hrdinství a bílý teror 156
Provolání v jedenácti jazycích 159
Poučení z Komuny 159

„Předzvěst nové společnosti“ 160
Proletářská solidarita v praxi 161
Nejvíce nenáviděný a nejvíce osočovaný Londýňan 162

17 Revoluční třídní strana proti anarchismu

Bakunin, falešný dědic Komuny 164
Londýnská konference 165
Přípravy pro Haag 166
Internacionála dává podnět k vytváření
proletářských třídních stran 167
„Revoluce musí být solidární“ 169

18 V otcových šlépějích

Laura se vdává 170
Propagátorka vědeckého komunismu 171
Jenny a Irové 172
Žena komunardova 173
Dědeček a vnukové 174
Eleanor jako sekretářka 175

19 Myšlenky o budoucí společnosti

Marx na cestách 176
Slabý program a silná kritika 177
Ukazatel cesty do blízké i daleké budoucnosti 180
Bez účasti všech nelze vybudovat komunismus 181

20 Poslední společná léta

Poslední společné dílo 183
Úvahy o morálce a svobodě 184
Lydia Engelsová umírá 185
V Německu potřebují pomoc 186
Rádci francouzských a ruských revolucionářů 188
Jenny Marxová umírá 190
Smrt Karla Marxe 191

21 Vykonavatel přítelovy závěti

Sám, ne však osamělý 193
Dokončování Kapitálu 194
O původu lidské společnosti 195
Láska »nového pokolení« 197

22 Důvěrník mezinárodního dělnického hnutí

Dopisy do celého světa 198
Společnost u nedělního stolu 200
Rádce ilegální strany 201
Spoluzakladatel II. internacionály 204

23 Dělnická třída potřebuje mír

Blíží se období imperialismu 207
Proti horečnému zbrojení a válečnému nebezpečí 208
První socialistický program postupného
odzbrojování 210
70. narozeniny 211
Za marxistický program strany 213

24 »Nežili jsme nadarmo«

Práce dost pro dva čtyřicetileté muže 215
Triumfální cesta 216
Dělníci potřebují rolníky, rolníci potřebují dělníky 218
Právo na revoluci 219
Engelsova smrt 220

Poznámky	224—232
Životopisná data	233—238
Literatura	239
Jmenný rejstřík	240—243